

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت آموزش و پرورش

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز ناحیه 1 کرج

امتحانات پایانی نوبت اول مجتمع آموزشی سلاله سال تحصیلی 1403-1404

نام و نام خانوادگی:	آزمون درس : ادبیات فارسی	نمره به عدد:
نام دبیر: محمودی	تاریخ آزمون : 1403 / 10 /	نمره به حروف:
کلاس: دهم تجربی	مدت آزمون : 75 دقیقه	تعداد صفحات: 4 صفحه
ردیف	به سوالات با خودکار آبی یا مشکی پاسخ دهید.	
	بارم	

قلمرو زبانی (7)

0/5	1	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف: غبطه‌ی بزرگ زندگانی شد. ب: در کرامت و فراغ به پارس رسیدیم.
0/5	2	با توجه به معنی داده شده، زیر واژه مناسب با معنی خط بکشید. الف: چاروادار، کرایه‌دهنده‌ی اسب (موکاری / مکاری) ب: گنج، گوشه‌ای دور از مردم (بیغوله / بیقوله)
0/75	3	در عبارات داده شده، غلطهای املائی را مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: از یال و قارب به زیر آمد. (-----) ب: خواست کزان ورته قدم در کشد. (-----) ج: همه در تسبیه و من به غفلت خفته. (-----)
0/75	4	با توجه به معنی املائی درست کلمات را انتخاب کنید. الف: هجوم و حمله (دست‌بورد / دست‌برد) ب: روشنایی / پرتو (فروق / فروغ) ج: جانشین راستین (خلف صدق / خلفِ صدق)
0/5	5	غلط‌های املائی را در گزینه‌های زیر مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: فلق مهرابی که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده‌ای. ب: زین‌هار تا سر این حُقه باز نکنی!
0/5	6	نوع هسته و وابسته را در این گروه اسمی مشخص کنید. این قصه‌ی شگفت
0/5	7	نوع «را» را در این گزینه‌ها مشخص کنید. الف: معلم را عادت بود. ب: نقشه‌ی قالی را روی میز نهاد.
0/5	8	نوع حذف فعل را در عبارات زیر مشخص کنید. الف: در آب، حیات تن‌ها بُود و در قرآن حیات دل‌ها. ب: به نام کردگار هفت افلاک

9	جدول را با حفظ شخص کامل کنید.									
		<table><tr><td>فعل</td><td>امر</td><td>ساخت منفی</td><td>مضارع اخباری</td></tr><tr><td>خواهد نوشت</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری	خواهد نوشت			
فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری							
خواهد نوشت										
10	با توجه به بیت به سوالات پاسخ دهید. «ای صبحدم، ببین که کجا می‌فرستمت نزدیک آفتاب وفا می‌فرستمت» الف: نوع ضمیر متصل را در مصراع دوم بنویسید. ب: نقش دستوری واژه‌ی مشخص شده را در مصراع اول بنویسید. ج: بیت چند جمله دارد؟	0/75								
11	الف: کاربرد معنایی پسوند -ک را در واژه‌ی درَمَک بنویسید. ب: معنای واژه‌ی مشخص شده را با کاربرد امروزی آن مقایسه کنید. «ما را به نزدیک خویش بازگرفت.»	0/5								
12	واو عطف و ربط یا پیوندی را در گزینه‌های زیر بیابید. در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه پند و حکمت است.	0/5								
13	قلمرو ادبی (5) الف: ابیات زیر را کامل کنید. گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش می‌گویم و بعد از من..... ب: مصرع قبل «به علی شناختم من به خدا قسم خدا را» کدام گزینه است؟ الف: دل اگر خداشناسی همه در رُخ علی بین ب: چه زنم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دَم	0/75 0/25								
14	سه رُکن از ارکان تشبیه را در عبارت زیر بنویسید. «نیما هم‌چون مرواریدی در دلِ صدف، سال‌ها بسته ماند.»	0/75								
15	آرایه‌ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف: دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای (مجاز/ تشبیه) ب: دیده سیه کرده، شده زهره‌در (استعاره/ کنایه) ج: گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد. (تشخیص/ ایهام)	0/75								
16	مفهوم کنائی عبارت‌های زیر را بنویسید. الف: صورتک به رو نداشت: ب: تا سختی کمان شما نیز بگذرد:	0/5								

0/25	17	در کدام گزینه آرایه‌ی حُسن تعلیل وجود ندارد؟ الف: ما را سرِ باغ و بوستان نیست ج: حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی ب: درختان را دوست می‌دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند د: گل از شوق تو خندان در بهار است
0/5	18	الف: یک مورد از موضوعات ادبیات غنایی را نام ببرید..... ب: نام اثری تعلیمی که در آن پند و اندرز با هدف آموزش بیان می‌شود.....
0/5	19	جناس و سجع را در عبارت زیر مشخص کنید. از روی نیکوش بند و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه. محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
0/5	20	گزینه‌های مربوط به هم را در این سطرها بنویسید. (یک مورد اضافی است). ناصر خسرو جلال آل احمد سفرنامه اتاق آبی ارزیابی شتابزده
0/25	21	تعریف الگوی کدام قالب شعری است؟ هر بیت قافیه‌ای جداگانه دارد، دارای ابیات بسیار بوده و شاعر در داستان‌سرایی از آن بهره می‌گیرد.....
0/25	22	بیت «پادشاه عالم خبر از حُسن سیرت او داد، نه از حُسن صورت او داد» با کدام عبارت ارتباط معنایی دارد؟ الف: در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن هزار گونه پند و حکمت. ب: هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید. ج: به شدتی که از روزگار پیش آید نباید نالید و از رحمت کردگار ناامید نباید شد. د: صورت زیبای ظاهر هیچ نیست / ای برادر سیرت زیبا بیار
0/25	23	در درس روان‌خوانی «دیوار» بناً نماد چه کسانی است؟
1	24	گزینه‌های مربوط به یکدیگر کدامند؟ الف: کُلُّ نفسٍ ذائِقَةُ الموت. ج: دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور! ب: روزگار دو روز است. روزی با تو، روزی بر تو. د: هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد
0/5	25	مفهوم این عبارت را بنویسید. «اسب از پهلوی، اسبی خود را به کمال نشان می‌داد.»

0/5	26	کدام گزینه به مفهوم آیه‌ی «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» اشاره دارد؟ الف: ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه‌دارد ب: گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور! ج: غم دل به دوست گفتن چه خوش است شهریارا د: عزمت، ضامن دوام جهان شد.
0/5	27	با توجه به شعر پاسداری از حقیقت مفهوم «در حضيض هم می‌توان عزیز بود» چیست؟
4	28	ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید. (هر مورد 0/5 نمره دارد). الف: هر آن که جانب اهل وفا نگه‌دارد خداش در همه حال از بلا نگه دارد ب: خَلَفَ صِدْقِ نِیَاكَانِ هنرورِ خود بود. پ: گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش ج: برادران یوسف آهنگ کید و مکر و عداوت کردند. د: فروغ رویت اندازی سوی خاک عجایب‌نقش‌ها سازی سوی خاک ذ: در حال سی‌دینار فرستاد که این را به بهای تن جامه بدهید. ر: همه‌کس را به سزا حق‌شناس باش؛ خاصه قرابت خویش را. ز: لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند
1	29	درک و دریافت خود را از این عبارت که درباره‌ی نیما آمده، بنویسید. «هرچه بر او تنگ گرفتند، کمربند خود را تنگ‌تر بست، تا دست آخر با حقارت زندگی‌ها مان اُخت شد.»
20		شاد باشید و سرفراز

باسمه تعالی
جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز ناحیه 1 کرج

امتحانات پایانی نوبت اول مجتمع آموزشی سلاله سال تحصیلی 1403-1404

نام و نام خانوادگی:	آزمون درس : ادبیات فارسی	نمره به عدد:
نام دبیر: محمودی	تاریخ آزمون : 1403 / 10 /	نمره به حروف:
کلاس: دهم تجربی	مدت آزمون : 75 دقیقه	تعداد صفحات: 4 صفحه

ردیف	به سوالات با خودکار آبی یا مشکی پاسخ دهید.	قلمرو زبانی (7)
------	--	-----------------

0/5	1 معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف: غبطه‌ی بزرگ زندگانی شد. حال و روز کسی را آرزو داشتن ب: در کرامت و فراغ به پارس رسیدیم. آسایش
0/5	2 با توجه به معنی داده شده، زیر واژه مناسب با معنی خط بکشید. الف: چاروادار، کرایه‌دهنده‌ی اسب (موکاری / مکاری) ب: گنج، گوشه‌ای دور از مردم (بیغوله / بیقوله)
0/75	3 در عبارات داده شده، غلطهای املائی را مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: از یال و قارب به زیر آمد. (----- غارب -----) ب: خواست کزان ورته قدم در کشد. (----- ورطه -----) ج: همه در تسبیه و من به غفلت خفته. (----- تسبیح -----)
0/75	4 با توجه به معنی املائی درست کلمات را انتخاب کنید. الف: هجوم و حمله (دست‌بورد / دست‌برد) ب: روشنایی / پرتو (فروق / فروغ) ج: جانشین راستین (خلف صدق / خلفِ صدق)
0/5	5 غلطهای املائی را در گزینه‌های زیر مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: فلق مهرابی که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده‌ای. محرابی ب: زین‌هار تا سر این حقه باز نکنی! زینهار
0/5	6 نوع هسته و وابسته را در این گروه اسمی مشخص کنید. این قصه‌ی شگفت این: وابسته پیشین / قصه: هسته / شگفت: وابسته پسین / صفت
0/5	7 نوع «را» را در این گزینه‌ها مشخص کنید. الف: معلم را عادت بود. فک اضافه ب: نقشه‌ی قالی را روی میز نهاد. مفعولی
0/5	8 نوع حذف فعل را در عبارات زیر مشخص کنید. الف: در آب، حیات تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها. بود / لفظی ب: به نام کردگار هفت افلاک معنایی

0/75	9	جدول را با حفظ شخص کامل کنید.	<table border="1"> <tr> <td>فعل</td><td>امر</td><td>ساخت منفی</td><td>مضارع اخباری</td></tr> <tr> <td>خواهد نوشت</td><td>بنویس</td><td>نخواهد نوشت</td><td>می نویسد</td></tr> </table>	فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری	خواهد نوشت	بنویس	نخواهد نوشت	می نویسد
فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری								
خواهد نوشت	بنویس	نخواهد نوشت	می نویسد								
0/75	10	با توجه به بیت به سوالات پاسخ دهید. «ای صبحدم، بین که کجا می فرستمت الف: نوع ضمیر متصل را در مصراع دوم بنویسید. تو را / مفعولی ب: نقش دستوری واژه‌ی مشخص شده را در مصراع اول بنویسید. قید ج: بیت چند جمله دارد؟ 4 جمله									
0/5	11	الف: کاربرد معنایی پسوند -ک را در واژه‌ی درَمک بنویسید. چند درم / مقداری ب: معنای واژه‌ی مشخص شده را با کاربرد امروزی آن مقایسه کنید. «ما را به نزدیک خویش بازگرفت.» پذیرفت / دعوت کرد									
0/5	12	واو عطف و ربط یا پیوندی را در گزینه‌های زیر بیابید. در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه پند و حکمت است. ربط یا پیوندی / عطف									
0/75	13	قلمرو ادبی (5) الف: ابیات زیر را کامل کنید. وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش بی‌خویشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها می‌گویم و بعد از من..... گویند به دوران‌ها... ب: مصرع قبل «به علی شناختم من به خدا قسم خدا را» کدام گزینه است؟ *الف: دل اگر خداشناسی همه در رخ علی بین ب: چه زنم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم									
0/75	14	سه رکن از ارکان تشبیه را در عبارت زیر بنویسید. نیما: مشبه / هم‌چون: ادات تشبیه / مروارید: مشبه‌به «نیما هم‌چون مرواریدی در دلِ صدف، سال‌ها بسته ماند.» ناشناخته بودن / کناره‌گیری: وجه شبه									
0/75	15	آرایه‌ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف: دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای (مجاز / تشبیه) ب: دیده سیه کرده، شده زهره‌دَر (استعاره / کنایه) ج: گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد. (تشخیص / ایهام)									
0/5	16	مفهوم کنائی عبارت‌های زیر را بنویسید. الف: صورتک به رو نداشت: رو راست بودن ب: تا سختی کمان شما نیز بگذرد: دوران ظلم و قدرت‌نمایی									

17	در کدام گزینه آرایه‌ی <u>حُسن تعلیل</u> وجود ندارد؟	0/25						
	*الف: ما را سرِ باغ و بوستان نیست ج: حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی ب: درختان را دوست می‌دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند د: گل از شوق تو خندان در بهار است							
18	الف: یک مورد از موضوعات ادبیات غنایی را نام ببرید. بیان احساس، امید و آرزوها ب: نام اثری تعلیمی که در آن پند و اندرز با هدف آموزش بیان می‌شود.... گلستان / مثنوی / قابوس‌نامه	0/5						
19	جناس و سجع را در عبارات زیر مشخص کنید. از روی نیکوش بند و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه. روی / خوی چاه / گاه محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست. غایت / نهایت	0/5						
20	گزینه‌های مربوط به هم را در این سطرها بنویسید. (یک مورد اضافی است). سفرنامه: ناصر خسرو ارزیابی شتابزده: جلال آل احمد <table><tr><td>ناصر خسرو</td><td>اتاق آبی</td></tr><tr><td>جلال آل احمد</td><td>ارزیابی شتابزده</td></tr><tr><td>سفرنامه</td><td></td></tr></table>	ناصر خسرو	اتاق آبی	جلال آل احمد	ارزیابی شتابزده	سفرنامه		0/5
ناصر خسرو	اتاق آبی							
جلال آل احمد	ارزیابی شتابزده							
سفرنامه								
21	تعریف الگوی کدام قالب شعری است؟ هر بیت قافیه‌ای جداگانه دارد، دارای ابیات بسیار بوده و شاعر در داستان‌سرایی از آن بهره می‌گیرد.... مثنوی ...	0/25						
22	قلمرو فکری (8) بیت «پادشاه عالم خبر از حُسن سیرت او داد، نه از حُسن صورت او داد» با کدام عبارت ارتباط معنایی دارد؟ الف: در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن هزار گونه پند و حکمت. ب: هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید. ج: به شدتی که از روزگار پیش آید نباید نالید و از رحمت کردگار ناامید نباید شد. *د: صورت زیبای ظاهر هیچ نیست / ای برادر سیرت زیبا بیار	0/25						
23	در درس روان‌خوانی «دیوار» بناً نماد چه کسانی است؟ کسانی که مرزها و فاصله‌ها را ایجاد می‌کنند.	0/25						
24	گزینه‌های مربوط به یکدیگر کدامند؟ الف و د / ج و ب الف: کُلْ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ. ب: روزگار دو روز است. روزی با تو، روزی بر تو. ج: دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور! د: هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد	1						
25	مفهوم این عبارت را بنویسید. «اسب از پهلوی، اسبی خود را به کمال نشان می‌داد.» نقاشی نیم‌رخ اسب، تصویر کاملی از اسب را نشان می‌داد.	0/5						
26	کدام گزینه به مفهوم آیه‌ی «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» اشاره دارد؟ *الف: ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه‌دارد ب: گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور! ج: غم دل به دوست گفتن چه خوش است شهریارا د: عزمت، ضامن دوام جهان شد.	0/5						

27	با توجه به شعر پاسداری از حقیقت مفهوم «در حضيض هم می‌توان عزیز بود» چیست؟ ارزش هر جایگاهی به کسی‌ست که در آن قرار گرفته.	0/5
28	ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید. (هر مورد 0/5 نمره دارد). هر کسی که وفاداری پیش کند خدا در شرایط دشوار او را در پناه خود قرار می‌دهد. الف: هر آن‌که جانب اهل وفا نگه‌دارد خداش در همه حال از بلا نگه دارد جانشین شایسته‌ای برای اجداد هنرمندش بود. ب: خَلَفِ صِدْقِ نِیَاكَانِ هنرورِ خود بود. گفتم این از انصاف به دور است که پرنده ذکر خدا را بگوید و من ساکت بمانم. پ: گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش برادران یوسف نسبت به او قصد فریب و حيله و دشمنی داشتند. ج: برادران یوسف آهنگ کید و مکر و عداوت کردند. تو روشنایی‌ات را به روی زمین می‌تابانی و گلها و گیاهان رنگارنگ بر روی خاک می‌روید. د: فروغ رویت اندازی سوی خاک عجایب‌نقش‌ها سازی سوی خاک فورا سی‌دینار فرستاد که با این پول برای خودتان لباس تهیه کنید. ذ: در حال سی‌دینار فرستاد که این را به بهای تن جامه بدهید. حق‌شناس همه باش، آن‌طور که شایسته‌ی آن است؛ به خصوص در حق خویشاوندانت. ز: همه‌کس را به سزا حق‌شناس باش؛ خاصه قرابت خویش را. اما چنان حیرت‌زده و ساکت شد و با همه‌ی آن شیرین‌زبانی‌ها سراپا گوش شد. (محو صدای دریا شد). ز: لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند	4
29	درک و دریافت خود را از این عبارت که درباره‌ی نیما آمده، بنویسید. هرچه به نیما سخت گرفتند تحمل او بیشتر شد تا سرانجام با زندگی سطحی ما کنار آمد. «هرچه بر او تنگ گرفتند، کمربند خود را تنگ‌تر بست، تا دست آخر با حقارت زندگی‌ها مان اُخت شد.»	1
20	شاد باشید و سرفراز	